

Miron și frumoasa fără corp

Mihai Eminescu

Ce luminează-i și ce vorbe
Jos sub grinzile colibei?
Marta mânuie cociorbe,
Iar Maria toacă hribii,
Iar ciobanu-și pune gluga,
Mai îndrugă câte-ndrugă,
Iese-n noaptea cu scânteii
Ș-o tuli urât de fugă,
Parcă-i dracul în călcâi.

Iar la colțul marii vetre
Stau pe laițe, lângă spuze,
Un moșneag și trei cumetre, –
Povestesc mișcând din buze.
Tinerica puica nașa
Prejmuiește tot pe moașa,
Pe când spală la un blid,
Iar bătrâna gată fașa
Și cumetrele se râd.

– Măi ciobane ortomane,
Unde-mi mergi așa pe frig?
– Da la râșniță la Dane
Și la borș la Pipirig;
Ce era să spun? Iac-asta,
Mi-a făcut băiet nevasta,
Nu vă fie cu bănat.
Să-mi veniți și dumneavoastră
Că și așa-mi sunteți din sat.

L-a spălatu-l, pieptănatu-l,
La botez l-a dus pe micul,
La icoane l-a închinatu-l,
Un diac citi tipicul;
Când pe el veni botezul
Îi trecu auzul, văzul,
Nici că-i pasă lui săracul,
Că nănașa spune crezul
Și se leapădă de dracul.

Că el strigă și se strâmbă
Parc-ar fi pe o frigare.
Duhul sfânt în chip de limbă

I-a ieșit pe gur-afară.
Unii află cum că nasul
E cam strâmb, ca și la tat-su,
Și că-și seamănă cu soiul.
Dar pe când cu toți au ras-o
Se-mprăstie tărăboiul.

Nins lucește câmpul, teiul,
Și trosnește cărărușă,
Când se-ntorc și văd bordeiul
Și deschide Mușă ușa.
Când își pun copilu-n leagăn,
C-un picior încet îl leagăn
La lumina din surcică
Și o vorbă de-alta leagă-n
Planuri mari pe gâza mică.

Dar deodată din părete
Ies ursite ca pe-o poartă,
Flori albastre au în plete,
Câte-o stea în frunte poartă.
Și de-o tainică lumină
Toată casa este plină
Ce din ochii lor porni.
Peste leagănu-i se-nclină
Și-ncepură a-l meni:

- Ca și leii să fii tare
Și frumos ca primăvara,
Să fii gingaș ca o floare,
Luminos ca luna seara;
Și iubit să fii de lume,
S-ai averi și mare nume,
Să te faci chiar împărat
Și să-ți meargă astfel cum e
La ficii din basme dat.

Zise-atunci duioasa mamă:
- Mulțămesc de câte-ascult,
Dară mulți i-or fi de samă
Ș-or avea atât de mult.
Lui să-i dați ce din mulțime
N-a putut să aibă nime,
Și nespus și fără rost -
Ș-atunci zâne din nălțime
Vă sărut piciorul vost.

Zise-atunci, din ele una:

- De-a dorești cu dinadinsul,
Fie-i dat cu totdeauna
El să simt-adânc într-însul
Dorul după ce-i mai mare
N-astă lume trecătoare,
După ce-i desăvârșit
Și să-și vadă la picioare
Acest dar neprețuit.

Ele pier. Iară băietul
A crescut cum l-a menitu-l,
Se făcu frumos cu-ncetul,
Cine-l vede l-a îndrăgitu-l.
Și deși ca leul tare,
Era gingaș ca o floare
Și isteț era cu duhul,
Cum a toate-s știutoare
Doară luna și văzduhul.

Într-o zi văzu pe-o rablă
Un tobaș ce lumea cheamă,
Cu musteața ca o greblă
Și c-o trâmbiță de-alamă:
- împăratul preaînălțatul
M-a trimis s-adun tot satul,
Să dau știre tuturor
Că el caută în latul
Lumii-acestei pe-un ficior,

Ce din toți va fi mai tare,
Mai frumos și mai cuminte.
Deci vă strângeți mic și mare
Și să țineți bine minte...
Căci se poate, cine știe,
Ca la voi prin sat să fie
Voinicel a-i fi pe plac,
Să-i dea fata de soție.
Cât v-am spus-o, iaca tac.

Abia el sfârși s-audă,
De la sat ia ziua bună,
Nu-i păsa de drum și trudă,
Căci mereu părea că-i sună
Vestea mândră în ureche,
Ca și o poveste veche.
Ș-a pornit în toiul lui,
Năzdrăvan într-o ureche
Ca feciorul nimănui.

Și la curtea-mpărătească
A ajuns într-un târziu
Ș-apăsă pe frunte casca,
Șterge păru-i auriu,
Intră-n curte. Sumedenii
De voinici, boieri, rudenii
Se-nchinau fetei bălane,
Precum oamenii la denii
Bat mătânii la icoane.

Ea se uită tot în laturi,
Se închină și suspină
Când cu zâmbet, când cu sfaturi,
Când cu-a ochilor lumină;
Cum prin șiruri ea colindă
Se uita într-o oglindă
Cu un aer curios,
Ce-i menită ca să prindă
Chipul celui mai frumos.

Din oglindă ea nu vede
Decât vecinic chipul ei,
Dar deodată, mai nu crede,
Ce văzură ochii săi?
În oglinda fermecată,
Dintr-o negură s-arată,
Ca-ntr-un vis frumos în somn,
O figură minunată
Într-o mantie de domn.

Ea mai face-o dat-ocolul
Adunării... îi pare cum că
Într-un colț ea vede solul
Frumuseții, ce-și aruncă
Ochii triști, numai văpaie.
- Nu știu cum o să vă paie,
Zise ea, zâmbind voios,
Roșă-n fața ei bălaie,
Dar acela-i mai frumos.

Când cu degetul l-arată,
Toți la el și-ndreaptă, ochii,
Și mulți pinteni zurăiră
Și foșniră multe rochii -
Și din bolta de fereastră,
În armura lui albastră,
El apare lin din unghi
Și la fata cea măiastră

El își pleacă un genunchi.

- Nici nu ai de ce să stărui,
Zise ea cu ochi-n vis,
Bucuros mâna ți-o dăruie,
Căci în suflet te-am închis,
Și-a ei mână preafrumoasă,
Fină, dulce, ea și-o lasă
Pe-a lui creștet adorat,
El la gură-i o apasă
Ș-o sărută înfocat.

Iată, vine și împăratu-i,
Ce zâmbea cu mutră hâtră,
El la mers cam legănatu-i
Și pe capu-i poartă mitră,
Poart-un schiptru ș-alt nimică,
Ca și craiul cel de pică,
Ș-aurit veșmântul său;
Cine-l vede stă să-i zică
Că-i vlădica din Hârlău.

- Am avut un om al casei,
Zise dânsul, un ciocoi,
A murit, și anul azi-i
S-a făcut din el moroi.
De unde-mi aprindea ciubucul,
Se apucă, bată-l cucul,
Ca să-mi strice-mpărăția -
Și nu pot ca să-l apucu-l,
Ori să-i stric fărmăcăria.

Fierul, aurul, tombacul,
Ardă-l focul să mi-l ardă,
L-a strâns tot și, știe dracul,
A făcut din ele-o bardă;
Iar din codri, huci, poiene
Și din alte buruiene
A făcut num-un copac.
Cin se simte mai cu vene
Să li vie-ăstor de hac?

Și cu toți se duc de-a valma,
Văd, se miră, nici se-ncearcă,
Dar Miron ia barda-n palmă
Și copacul mi-l încarcă,
Până ce vede că se-nclină,
Scârțâind din rădăcină -

Ș-a cioplit din el țăruiș,
Pe-a moroiului țărână
El l-a înfipt adânc acuși.

De-atunci farmecu-ncetează.
Codri cresc și fierul iar e.
Împăratul cuvântează:
- Ȃst voinic e cel mai tare.
Un bătrân răspunse: - Bine,
Spune-mi, tinere, pe cine
Fata are-acum în minte?
- Ea gândește-acum la mine.
- Ha! acesta-i mai cuminte!

Și să cânte strana prinde:
- Este tare, este tare,
Și cuminte, și cuminte,
Ș-arătos la arătare.
Scărpînându-se la ceafă,
Împăratul c-o garafă
A venit și c-un sângeap
Și, împlându-l, zice: - Ia fă
De mi-l toarnă peste cap!

Și acu să-mi faci hatârul
Să-mi iei fata-n însoțire;
Știu că ai să fii catârul
Peste nazuri, fasolire,
Ba se poate să te-adoarmă
Cu frumos proțap de coarne
Și să-ți puie și urechi.
Cine poate s-o întoarne
Când așa-i menit din vechi?

Că, să vezi, și-mpărăteasa...
De... atâta-ți spun acuma,
Taci, da ochi-ți ai de pază,
Că ce-i fata, ce-i și muma!
E și-un alt metod, ți-l sfătui,
Să taci molcom, să îngădui,
Fă-te că nici știi... n-ai treabă,
Tu să-i faci frumos tabietu-i
Și-ncolo să-ți vezi de treabă.

Deci Miron o ia de mână
Ș-o arată pe la oaspeți,
Cu-a ei ochi numai lumină,
Cu obrajii fragii proaspeți.

Ș-au pornit frumoasă nuntă
De sărea până și ciunta,
Și ologi-și făceau grabă,
Și moșneag juca mărunta,
Curtenind pe lângă babă.

Dar deși ferice încă,
Totuși el în pieptul lui
O dorință are-adâncă,
Neștiută decât lui,
Dorul după ce-i mai mare
N-astă lume trecătoare,
După ce-i desăvârșit,
Și tot sufletul îl doare
După cum a fost menit.

Și pe toți el îi întreabă
Dacă știu cumva în lume
Astă tainică podoabă,
Ăst odor fără de nume.
Dar pe cine-ntreabă tace,
Cui prin minte-i poate trece?
Numai cântărețul orb
Spune-n treacăt cum că asta
E frumoasa fără corp.

El i-a spus că-n vremi denante
Auzi duioasă veste,
Că-n castel de diamante
Cea mai mândră fată este;
Ochi de-albastru întuneric,
Ce lucesc adânc, himeric,
Ca d-iubire două basme;
Dară corpul ei eteric,
Nesimțit, ca de fantasme.

„De vei merge în ajunul
Mult senin din Anul nou,
Pe când cerul se deschide
La a lumilor ecou,
Atunci ea vine asemeni
Printre stâncile de cremeni,
Lângă lacul de smarald,
Ca să-și scalde sânii gemeni
Unde zânele se scald!”

El plecă atunci în lume
Și nevasta-n lacrimi lasă,

Cu un dor fără de nume
Uită țară, rude, casă.
Cum trecu numai Crăciunul,
El pe cal a pus presunul
Și s-a dus la lacu-n vrajă,
Unde așteptând ajunul
De Anul Nou el sta de strajă.

Și din trestia plecată
El privea la apa fină,
Cu oglinda-i nemișcată
Strălucind sub luna plină.
Deși știi că apa-i moale,
Totuși, placa-i de cristale
Parc-ar fi încremenit.
Ne-încrețite, plane, pale,
Viorii au adormit.

Rădăcinile în pături
Sub pământ s-a întrețesut
Și pornesc în mii de lături
Flori frumoase la văzut.
Colo-n snopi, colo câte-una,
Colo-n fire se-mpreună,
Îndoite într-un trunchi;
Ici o pajiște într-una,
Iar dincolo un mănunchi.

Roși și vineți, albi-s snopii
Cei de flori strălucitoare,
Picurați, își scutur stropii,
Ce lucesc mărgăritare.
Pe cărarea-abia îmblată
Printre iarba înfoiată,
Trece-un mândru chip de zână,
Cu-arătare fermecată
Și privire blândă, lină.

Și pe ea o haină fină,
Țesătură străvezie,
Ca o brumă diamantină,
Ce în crețuri se-mprăștie.
Se lipește sclipitoare
De duioasa-i arătare,
Ce-n mișcările-i o tradă,
Se strevăd a ei picioare,
Sâni și umeri de zăpadă.

Inocentă-i e zâmbirea-i,
Îngerească, tristă, lină,
Diamante în privirea-i
Ș-au topit a lor lumină.
Peste-a apei dalbă placă
Ea acum zâmbind se pleacă,
S-uită în fundu-i luminos
Și în lună își dezbracă
Corpul ei așa frumos.

Luna parcă se roșește
De amor și de mirare,
Numai lacul o privește,
Rămânând în nemișcare.
Este albă ca zăpada,
Iară păru-i stă să cadă
La călcăiu-i rotunzit,
Cine oare-ar fi s-o vadă,
Să nu moară de-ndrăgit?

Dar deși pe noaptea toată
Peste lanuri luna tace,
Arătarea-i luminată
Nici o umbră ea nu face,
Cu-ntuneric nu încarcă;
Întinzând piciorul, parcă
Lacul cel de farmec prins
Cu-a lui vârf întâi îl cearcă,
Până se lasă dinadins

Și încet pășește-n apă.
Ochiul ei s-aprinde, cere,
Iară buzele-i se crapă
De o stranie plăcere;
Totuși, valul nu se taie
Cercuind apa bălaie
Ci-o încunjură frumoasă
Ș-o îmbracă cu văpaie
În lucire scânteioasă.

Și deși în lac înoată,
El nu mișcă, nici se-ncreață,
Ca o floare-i aninată
De oglinda cea măreață.
El din trestii o privește,
Nici se mișcă... încremenește
L-arătarea ei cea crudă.
Și când lacul părăsește

Pe-al ei corp ea tot nu-i udă.

Ea s-a dus. Dar el rămas-a
În adânc rănit de dânsa,
Uită lumea, uită casa,
Îmblă drumurile-ntinsă.
Ea îi pare că-i mai mare
N-astă lume trecătoare,
Că-i ceva desăvârșit
Și să vadă la picioare
Acest dar neprețuit.

Toamna vine și prin lunci
Frunza cade rânduri, rânduri,
Adâncit îmbla atunci
El în grijă și pe gânduri;
El purta în gându-i nurii,
Ochii mari, zâmbirea gurii,
Și îmblând prin codrii mari,
El văzu Mama-pădurii
Rătăcind printre stejari.

El durerea lui ș-o spune
Și că trebuie să moară
De n-a prinde-acea minune,
Acea tainică fecioară.
- Ea, îi zise-atunci bătrâna,
Locuiește ca o zână
În palat de diamante,
Mai frumoasă, mai senină
Dintre toate celelalte.

Tu palatu-i vei ajunge
De vei merge, fără însă
Să gândești la alta-n lume
Cât la dânsa-n veci la dânsa;
De-o ajungi fără de veste,
Ea atunce astfel este
Ca și când ar fi a ta;
Căci ea face tot ce peste
Dânsa ca să treacă-ai vrea.

El a mers, a mers într-una,
Fără de drum, de-orice să-i pese,
Când pe vârfuri trece luna
El văzu prin lunci alese
Un palat lucind departe,
Ce lucește parc-ar arde.

El intră pe scări de-oglindă
Și prin sălile deșarte
Pe covoarele din tindă.

Și-n lumina blândeii lune
El văzu frumoasa fată,
Dulce, mândră, o minune,
De fereastră rezemată.
El la ea genunchi-și pleacă:
- Ca amorul meu să-ți placă,
Părăsii părinți și țară.
Ea tăcea... privirea-i seacă,
Fața rece, ca de ceară.

„Ah, gândi el, cum nu-i bună,
Cum nu zici: Bine-ai venit!”
Atunci ea zâmbi în lună
Și șopti: - Bine-ai venit!
Și-n palat atunci s-aprinse
Mii lumini sclipind ca ninse;
Ea-l luă de braț și-l duse
Printre sălile întinse
Și la mândre mese puse.

Ei cinară-n mândre muzici,
Cu de aur vase, linguri,
Beat de-amor el spuse: - Nu zici,
Scumpo, să ne lase singuri?
Și lumini se sting de sine,
A cântărilor suspine
Dispărură rânduri-rânduri,
Ei rămân cu dulce bine
Și înșiră mândre gânduri...

- Ah, iubito, zise dânsul,
Cum nu simți focul ce-l simt?
Și pe ea o-apucă plânsul,
Parcă pieptu-i este strimt
De-a ei patimă-nfocată.
Ea plângea, râdea deodată,
Cu-a ei buze dulci și coapte
N-întunerice parcă-l cată,
Îmbătat de-amor și noapte.

- Ah, îi zice el cu dorul,
Lasă-ți haina ta regală, -
Gol în ochi-ți văd amorul,
Ah, arată-mi-te goală.

Atunci ea roșind se pleacă
Și sta pieptii să-și desfacă
Și din sponci desprinde haina
Și în lună se dezbracă,
Dezvelind taină cu taină.

Ce frumoasă-i... Umed-albă,
Neted-dulce zugrăvit,
De pe sâni rotunzi o salbă
Ea în urmă a zvârlit,
Și se plimbă pe covoare
Moi cu miclele-i picioare,
Păru-i curge la călcâie,
Iară luna zâmbitoare,
Poleind-o, o mângâie.

La picioare-i el s-aruncă,
Lângă el să vie-o roagă,
Ea s-așează dulce, pruncă,
Lângă el în mândră șagă,
Și el brațele și-ntinde,
Rumenește și s-aprinde,
Pe când ochii lui o sorb,
Dar nimic în braț nu prinde –
Căci frumoasa-i fără corp.

„Ah, gândi el cu turbare,
Tremurând învăpăiat,
Dulce zână, cum nu are
Corp frumos, precum o vād!”
– Asta n-o pot, că ce pipăi,
Numărul vieții o pripă-i,
Trecător, de unde-un șopot
Și ființa lor o clipă-i,
Eu eternă sunt și n-o pot!

El își scurge toată viața
Într-un chin, în nedormire,
Vecinic o avea în față
Blândă, dulce, în zâmbire,
Vecinic tinde a lui mână
După imaginea-i divină,
Vrea s-o strângă, s-o omoare,
Dar deși de nuri e plină,
Totuși umbră-i ca din soare.

De dorința lui aprinsă,
Ce-a rămas neîmplinită,

El un an trăi la dânsa
Cu viața-i mistuită;
Dar pierind chiar din picioare,
Pierzând mintea care-l doare,
Dup-un an se-ntoarce iară
L-a lui casă răzătoare
Și la dulcea-i nevestioară.

Dară vai! cum îi părură
De urâte toate cele.
Nimic ochiul nu-i mai fură,
Nici simțirea lui în jele,
Toate-i par urâte, sure,
Într-un chip, într-o măsură,
Închircite și de rând,
Și nimic nu-i de măsura
Celor ce avea în gând.

Trist, retras, rănit de moarte,
S-ar fi-ntors l-acea frumsețe,
Dar știa ce crudă soartă
Are eterna-i tinerețe.
Lâncezind în gând și-n fire,
În muri triști de mânăstire
Ș-a închis chipu-i pierit,
Ș-adâncit în amintire
Și-n amor, el a murit.